

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали ІХ Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(15 січня 2026 р., м. Харків)**

Харків 2026

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852:811

Рецензенти:

Денисик Г. І., д.г.н., професор,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Маховка В.М., к.е.н. доцент,
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Редакційна колегія:

О.О. Ніколаєнко – д.і.н, професор, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди; **С. В. Гришко** - к.г.н, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **О.О. Зеленько** - к.е.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **Л.І. Полякова** – к.і.н., доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **Т.Г. Гуцан** – к.п.н., доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **П.І. Лоцман** – к.г.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **І.К. Нестерчук** - к.г.н., доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка; **Ю.І. Муромцева** – к.е.н., доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **В.Д. Холодок** – к.наук з держ управління, директор ОКЗ "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму"; **Т.С. Коптева** – доктор філософії з природничих наук, доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **В.О. Воронін** – доктор філософії з природничих наук, ст. викладач Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди;

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 1 від 21.01.2026*

Географія та туризм: Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (15 січня 2026 р., м. Харків) / за заг. ред. Муромцевої Ю.І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2026. – 438 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства, методиці їх викладання.

Розглянуто освітні тенденції у галузях географії та туризму у світі й Україні, проблеми природничої географії, висвітлення реалізації Сталого розвитку в екологічній, економічній та соціальній сферах, розглянуто питання про стан і розвиток туризму в світі й Україні, перспективі післявоєнного відновлення і використання туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів та інших зацікавлених осіб.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Колектив авторів, 2026

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2026

3. Бицюра Ю., Манжула Є., Ілюхіна В. Проблеми забезпечення сталого розвитку в Україні. *Сталий розвиток економіки*, № 1 (52), 2025. С. 49-55. URL: <http://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1146/1098>

4. Басюк Л.В., Бикадорова Н.О., Кириченко О.А. Відновлення професійної освіти як ключ до реабілітації післявоєнної економіки України: підходи та перспективи. *Наука і техніка сьогодні*. Випуск № 8(36). 2024. С. 513-528.

5. Дуга С.Ю. Людський капітал як фактор конкурентоспроможності національної економіки: аналіз сучасного стану та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. Випуск 70. 2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5265/5209>

6. Шульга О.А. *Розвиток людського капіталу в контексті досягнення цілей сталого розвитку. Причорноморські економічні студії*. №83.2023. С.19-23. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47751/1/O_Shulha_PES_83_2023_FEU.pdf

7. Мірошніченко І. Людський капітал у системі сталого розвитку України. *Конкурентоспроможність національної економіки: матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції*. За заг. ред. проф. Г.М. Филюк: Київ, 2025. С. 218-220. URL: https://econom.knu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Матеріали-конференції-CNE25_Optimized.pdf

УДК 005.96:351.74:658.5

*Мацука Вікторія Миколаївна,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та фінансів,
Маріупольський державний університет, м. Київ*

SMART-ЦИФРОВІ УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ДЛЯ ПІСЛЯКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ДОСВІД ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ ТА БІЗНЕСУ

У статті досліджено застосування smart-цифрових управлінських рішень у публічному та корпоративному секторах у контексті післякризового відновлення. Розглянуто використання цифрових платформ, data-driven та AI-

рішень, інструментів e-government і smart governance для управління ресурсами, надання послуг, підвищення прозорості та організаційної стійкості. Проведено порівняльний аналіз ефективності smart-рішень у двох секторах, виявлено механізми державно-приватного партнерства та синергію цифрових інструментів у відновленні та сталому розвитку. Обговорено управлінські виклики, ризики та етичні аспекти цифровізації, а також потенціал масштабування smart-рішень. Результати дослідження можуть бути використані для формування стратегій цифрової трансформації, підвищення організаційної стійкості та адаптації управлінських практик до європейських стандартів.

Smart-цифрові управлінські рішення, цифрове управління, e-government, GovTech, data-driven менеджмент, організаційна стійкість, післякризове відновлення, корпоративний менеджмент, державно-приватне партнерство, цифрова трансформація.

Сучасні глобальні та національні кризи – зокрема воєнні дії, пандемічні обмеження, економічна нестабільність і порушення ланцюгів постачання – істотно трансформували умови функціонування публічних інституцій та бізнес-структур. У цих умовах здатність організацій до швидкої адаптації, відновлення та забезпечення безперервності управлінських процесів стає ключовим чинником післякризового розвитку. Саме тому smart-цифрові управлінські рішення дедалі частіше розглядаються як ефективний інструмент підвищення організаційної стійкості та результативності управління як у публічному, так і в корпоративному секторі.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переходу від фрагментарної цифровізації до системного впровадження smart-рішень, заснованих на використанні цифрових платформ, аналітики даних, автоматизації управлінських процесів і технологій штучного інтелекту. Для України питання smart-цифрового управління набуває особливої ваги в

контексті післякризового відновлення та євроінтеграційних процесів, оскільки ефективність управлінських рішень безпосередньо впливає на темпи відбудови, рівень прозорості, довіру громадян і інвестиційну привабливість економіки. Відтак дослідження досвіду впровадження smart-цифрових управлінських рішень та оцінка їх впливу на післякризове відновлення пов'язані з важливими науковими й практичними завданнями модернізації системи управління та забезпечення сталого розвитку.

Проблематика цифрового управління та smart-рішень активно досліджується в працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Значну увагу приділено питанням електронного урядування, digital governance, smart cities, а також ролі цифрових технологій у підвищенні ефективності публічного управління. У межах корпоративного менеджменту досліджуються аспекти цифрової трансформації бізнес-процесів, data-driven управління, використання аналітики великих даних і штучного інтелекту для прийняття управлінських рішень. Водночас у наукових публікаціях переважає або секторальний підхід (окремо публічний або корпоративний сектор), або зосередження на технологічних аспектах цифровізації без належного аналізу управлінських результатів у післякризовий період.

Таким чином, попри наявність значного наукового доробку, залишається недостатньо дослідженим питання комплексного впливу smart-цифрових управлінських рішень на процеси післякризового відновлення з урахуванням синергії публічного та корпоративного секторів. Це зумовлює потребу в системному аналізі управлінських практик, які забезпечують організаційну стійкість, ефективність прийняття рішень та відповідність сучасним європейським стандартам управління.

Метою статті є дослідження ролі та ефективності smart-цифрових управлінських рішень у процесі післякризового відновлення на основі аналізу досвіду публічних інституцій та бізнес-структур, а також обґрунтування

практичних рекомендацій щодо їх упровадження для підвищення організаційної стійкості та сталого розвитку.

У сучасному науковому дискурсі smart-менеджмент і digital governance розглядаються як ключові концепти трансформації управлінських систем у цифровій економіці. Smart-менеджмент базується на інтеграції цифрових технологій, аналітики даних, автоматизованих систем прийняття рішень і орієнтації на результативність та адаптивність організацій. Його сутнісні ознаки – data-driven підходи, гнучкість процесів, клієнтоорієнтованість і швидке реагування на зміни.

Концепція digital governance передбачає системне використання цифрових інструментів у формуванні, реалізації та контролі управлінських рішень. На відміну від традиційного e-government, вона акцентує трансформацію процесів, підвищення прозорості, підзвітності та участі зацікавлених сторін. У корпоративному менеджменті ці підходи реалізуються через цифрові платформи, ERP/CRM-системи та AI-технології, формуючи спільну теоретичну основу для дослідження smart-рішень у публічному та бізнес-секторах.

Теорії кризового та післякризового управління фокусуються на ідентифікації ризиків, мінімізації наслідків криз і забезпеченні безперервності функціонування. Післякризове управління підкреслює відновлення, трансформацію та довгострокову стійкість. Сучасні дослідження відзначають ефективність адаптивних, мережевих та гібридних моделей управління, що поєднують делегування повноважень і прийняття рішень на основі актуальних даних. Концепція build back better передбачає не просте відновлення, а оновлення систем управління з урахуванням принципів сталого розвитку та цифрової трансформації.

У публічному секторі smart-рішення реалізуються через e-government, smart cities та GovTech. E-government забезпечує доступність послуг та скорочення бюрократії. Smart cities охоплюють комплексне управління

міськими системами з використанням великих даних і аналітичних платформ, сприяючи ефективності ресурсів та стійкості громад. GovTech акцентує впровадження інновацій через державно-приватне партнерство та розвиток цифрових компетенцій [3].

У корпоративному секторі цифрові інструменти підвищують конкурентоспроможність та стійкість бізнесу, оптимізують витрати, управління ризиками і прийняття рішень на основі аналізу даних. Особливу роль відіграє AI та автоматизація в управлінні ланцюгами постачання, фінансами та персоналом, однак ефективність залежить від цифрової зрілості організації.

Концепція організаційної стійкості визначається як здатність організації протистояти кризам, навчатися на них і трансформуватися. Digital- та smart-інструменти виступають каталізаторами стійкості, підтримуючи доступ до актуальної інформації, сценарне планування та координацію дій.

Виявлено низку наукових прогалин: більшість досліджень зосереджені окремо на публічному або корпоративному секторі, недостатньо оцінено довгостроковий вплив цифрових рішень на організаційну стійкість та мало досліджень у контексті країн, що проходять післякризове відновлення і євроінтеграцію. Це підкреслює необхідність комплексного аналізу smart-рішень у обох секторах для забезпечення післякризового відновлення та сталого розвитку.

Публічний сектор відіграє ключову роль у процесах післякризового відновлення, оскільки від ефективності державних та муніципальних інституцій залежить швидкість відновлення соціально-економічної стабільності, управління ресурсами та реалізація послуг для громадян. Аналіз наявних практик демонструє, що використання цифрових платформ у публічному управлінні є одним із основних інструментів підвищення ефективності управлінських процесів. До таких платформ належать системи електронного урядування (e-government), інтегровані портали державних послуг та цифрові платформи моніторингу і координації відновлювальних робіт. Їхне

впровадження дозволяє централізовано збирати, обробляти та аналізувати інформацію, скорочувати час прийняття управлінських рішень та підвищувати прозорість процедур [5].

Smart-рішення у публічному секторі охоплюють управління ресурсами, надання послуг та відновлення інфраструктури. Використання цифрових інструментів дозволяє відстежувати стан матеріальних та фінансових ресурсів, планувати логістику гуманітарної та відновлювальної допомоги, автоматизувати реєстрацію і облік наданих послуг. Особливо важливою є роль smart-рішень у відбудові критичної інфраструктури, де цифрові платформи дозволяють оптимізувати процеси ремонту та реконструкції, контролювати строки виконання робіт та ефективно розподіляти ресурси.

Ключовим елементом digital governance у публічному секторі є забезпечення прозорості, підзвітності та залученості громадян. Платформи відкритих даних, інтерактивні карти та онлайн-сервіси дозволяють громадянам відслідковувати стан реалізації відновлювальних програм, повідомляти про проблеми та подавати пропозиції щодо покращення управлінських процесів. Впровадження таких інструментів підвищує довіру до органів влади та стимулює активну громадську участь у процесах відновлення [2].

Оцінка ефективності smart-цифрових управлінських рішень у післякризовий період базується на аналізі ключових показників: швидкості прийняття рішень, рівня доступності та якості послуг, ефективності використання ресурсів та задоволеності громадян. Попередні результати дослідження свідчать, що організації, які інтегрували цифрові платформи та smart-рішення у свої управлінські процеси, демонструють вищу адаптивність до змін та більшу стійкість до зовнішніх кризових чинників порівняно з традиційними структурами. Це підтверджує важливість системного впровадження цифрових інструментів у публічному управлінні як критичного чинника післякризового відновлення та сталого розвитку.

У корпоративному секторі впровадження smart-цифрових рішень стало ключовим чинником адаптації бізнесу до умов післякризового відновлення. Цифрові технології управління бізнес-процесами забезпечують автоматизацію рутинних операцій, інтеграцію внутрішніх систем управління та аналітику даних для оперативного прийняття рішень. Підприємства, що впроваджують ERP-, CRM- та інтегровані платформні рішення, демонструють значне підвищення ефективності внутрішніх процесів, скорочення часу на виконання завдань та зменшення операційних витрат, що особливо важливо в умовах післякризової нестабільності [4].

Використання data-driven та AI-рішень у корпоративному менеджменті дозволяє компаніям прогнозувати ринкові тенденції, аналізувати поведінку споживачів та оптимізувати ресурси. Аналітичні модулі великих даних та алгоритми машинного навчання сприяють підвищенню точності управлінських рішень і мінімізації ризиків, пов'язаних з коливаннями попиту, змінами в ланцюгах постачання та фінансовими шоками. Data-driven підхід забезпечує прозорість прийняття рішень, створює базу для стратегічного планування та адаптації бізнес-моделей до нових умов.

Smart-інструменти відіграють ключову роль у системах управління ризиками та забезпеченні стійкості бізнесу. Використання цифрових платформ дозволяє в реальному часі відстежувати критичні показники ефективності, оцінювати ризики операційної та фінансової діяльності та реагувати на зовнішні загрози. Інструменти автоматизованого моніторингу дозволяють своєчасно виявляти проблеми у ланцюгах постачання, оптимізувати складські запаси та планувати резерви ресурсів, що підвищує адаптивність організації та її здатність протистояти повторним кризам.

Приклади адаптації бізнес-моделей свідчать про те, що підприємства, які інтегрують цифрові та smart-рішення, здатні швидко реагувати на зміни ринкових умов, впроваджувати дистанційні та онлайн-сервіси, розвивати електронну комерцію та гнучкі моделі постачання. Такі трансформації

дозволяють не лише мінімізувати втрати під час кризових явищ, а й створювати нові можливості для розвитку та залучення інвестицій. Результати аналізу підтверджують, що системне застосування smart-цифрових управлінських інструментів є одним із критичних чинників підвищення корпоративної стійкості та конкурентоспроможності у післякризовий період [1].

Порівняльний аналіз результатів впровадження smart-цифрових рішень у публічному та корпоративному секторах демонструє суттєві відмінності та взаємодоповнюваність підходів. У публічному секторі основний акцент робиться на забезпеченні прозорості, підзвітності та участі громадян, а також на оптимізації управління ресурсами та відновленні інфраструктури. У корпоративному секторі пріоритети зосереджені на підвищенні ефективності бізнес-процесів, управлінні ризиками та адаптації бізнес-моделей до мінливих умов ринку. Водночас спільним для обох секторів є використання цифрових платформ, аналітики даних та автоматизації процесів як ключових чинників підвищення організаційної стійкості та результативності управління у післякризовий період.

Механізми державно-приватного партнерства (PPP) виступають ефективним інструментом інтеграції smart-рішень у процеси відновлення та управління. У таких проектах державні інституції забезпечують регуляторну базу, контроль за реалізацією програм та залучення громадян, тоді як бізнес-структури надають технологічні рішення, аналітичні ресурси та управлінський досвід. Така співпраця дозволяє не лише підвищити ефективність процесів, а й формує передумови для сталого розвитку, оскільки забезпечує оптимальне поєднання державних інтересів та комерційної ефективності.

Синергія smart-рішень у публічному та корпоративному секторах проявляється у взаємному обміні даними, стандартизації управлінських процесів та спільному використанні цифрових платформ для моніторингу та координації відновлювальних та соціально-економічних програм. Це забезпечує більш ефективне планування ресурсів, скорочує час на прийняття

управлінських рішень та сприяє інтеграції інноваційних технологій у широкі управлінські практики.

Важливою складовою є відповідність європейським стандартам та практикам у сфері цифрового управління та smart-менеджменту. Використання інструментів цифрової трансформації, інтеграція data-driven підходів, застосування аналітики та автоматизації процесів дозволяють адаптувати управлінські практики до принципів прозорості, підзвітності та ефективності, характерних для ЄС [8;9].

Таким чином, порівняльний аналіз підтверджує, що інтеграція smart-цифрових рішень у публічному та корпоративному секторах створює синергетичний ефект, що сприяє підвищенню організаційної стійкості та забезпеченню сталого розвитку у післякризовий період [6].

На основі проведеного дослідження можна сформулювати кілька ключових наукових висновків. По-перше, впровадження smart-цифрових управлінських рішень суттєво підвищує ефективність управлінських процесів у публічному та корпоративному секторах, сприяє оперативному відновленню ресурсів, підвищенню прозорості та адаптивності організацій у післякризовий період. По-друге, digital governance, data-driven підходи та автоматизація процесів створюють синергетичний ефект, який підвищує організаційну стійкість та конкурентоспроможність. По-третє, існують управлінські та етичні ризики, пов'язані з цифровізацією, що потребують належного регулювання і підвищення цифрової компетентності персоналу.

Практичні рекомендації для публічних інституцій включають системне впровадження цифрових платформ для управління ресурсами, моніторингу відновлювальних процесів та забезпечення участі громадян у прийнятті рішень. Рекомендується розвивати державні ініціативи у сфері GovTech та e-government і інтегрувати smart-рішення у програми післякризового відновлення з урахуванням європейських стандартів.

Для бізнесу рекомендується використовувати data-driven та AI-рішення для прогнозування ринкових тенденцій, автоматизації бізнес-процесів та управління ризиками. Адаптація бізнес-моделей, інтеграція онлайн-сервісів та розвиток цифрових компетенцій персоналу сприятиме підвищенню стійкості підприємств та їх конкурентоспроможності у післякризовий період.

Напрями подальших досліджень включають оцінку ефективності конкретних цифрових інструментів у різних секторах економіки, вивчення інтеграції smart-рішень у державно-приватні партнерства, а також розробку методологій вимірювання організаційної стійкості та довгострокового ефекту цифрової трансформації у післякризових умовах.

Література.

1. Орлик О.В., Трембач Д.М. Можливості та виклики цифрової трансформації бізнесу. Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 06-07 листоп. 2025 р. Кропивницький: ЦНТУ. 2025. С. 187-188.
2. Петькун С.М., Гудзь О.Є. Зміна траєкторії соціальної відповідальності держави в реаліях цифрових трансформацій. *Věda a perspektivy*. 2023. № 9 (28). С. 264–276. URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-9\(28\)-264-276](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-9(28)-264-276) (дата звернення: 07.01.2026).
3. Саприкін В. Оцифровування, цифровізація та цифрова трансформація публічного управління в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2024. 19(1). С. 116-121. URL: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/19-19/22> (дата звернення: 07.01.2026).
4. Стойка А.В., Верительник С.М., Мацука В.М. Діджиталізація управління проєктами і вплив на світову економіку та інвестиції. *Збірник наукових праць «Вчені записки»*. 2025. № 39(2). С. 45-58. URL: http://doi.org/10.33111/vz_kneu.39.25.02.04.026.032 (дата звернення:

07.01.2026).

5. Чорний С.В. Поняття та перспективи розвитку цифровізації у сфері публічного управління. Київський часопис права. 2022. № 4. С. 224–229. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.4.34> (дата звернення: 07.01.2026).

6. Matsuka V., Horbashevskaya M. INNOVATIVE MANAGEMENT IN THE ERA OF DIGITAL TRANSFORMATION. Маркетинг і логістика в системі менеджменту: виклики цифрової глобалізації: тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції, пам'яті професора Євгена Крикавського. [Електронне видання]. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2024. С.261-263.

7. Theoretical and Methodological Foundations for the Use of Digital Technologies in Ukraine through the Implementation of EU Experience: collective monograph / edited by A.V. Cherep, I.M. Dashko, Yu.O. Ohrenych, O.H. Cherep. Zaporizhzhia: publisher of FOP Mokshanov V.V. 2024. 246 p. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/24080> (дата звернення: 07.01.2026).

8. European experience in the use of digital technologies in the economy: collective monograph / edited by A. V. Cherep, I. M. Dashko, Yu. O. Ohrenych, O. H. Cherep, V. M. Helman. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. 326 p. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/12345/26563/0063121.pdf?sequence=3#page=193> (дата звернення: 07.01.2026).

УДК 336.71

Гаркуша Юлія Олександрівна

к. е. н, доцент кафедри банківської справи

Одеський економічний національний університет, м. Одеса

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

ПІДПРИЄМСТВ ВІТЧИЗНЯНОГО АПК

Розвиток агропромислового комплексу є важливим фактором економічного зростання країни та являється базовим сектором народного господарства. Для ефективної діяльності аграрного бізнесу необхідною умовою